

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2002-2003

5 februari 2003

VERSLAG

– van het Rekenhof –

**over het onderzoek van de rekeningen van de NV Limburgse Reconversie Maatschappij (LRM)
voor de periode van 1 januari 1998 tot 31 december 2000**

VERSLAG

– van het Rekenhof –

over de rekeningen 1998 tot 2000 van de NV HWP (Het Waterschei Project)

GEDACHTEWISSELING

VERSLAG

**namens de Commissie voor Economie, Landbouw, Werkgelegenheid en Toerisme
uitgebracht door de heer Guy Sols**

Samenstelling van de commissie :

Voorzitter : de heer André-Emiel Bogaert.

Vaste leden :

Mevrouw Gisèle Gardeyn-Debever, de heren Jan Laurys,
Eddy Schuermans, Paul Van Malderen ;

De heren Frans De Cock, Didier Ramoudt, Guy Sols, Marc
van den Abeelen ;

De heren Mathieu Boutsen, Roland Van Goethem, Jan
Penris ;

De heren Jacky Maes, Robert Voorhamme ;

Mevrouw Veerle Declercq ;

De heer André-Emiel Bogaert.

Plaatsvervangers :

De heer Jos De Meyer, mevrouw Trees Merckx-Van Goey,
mevrouw Riet Van Cleuvenbergen, de heer Jef Van Looy ;

De heren Peter Gysbrechts, Koen Helsen, André Moreau,
Jul Van Aperen ;

De heren Jean Geraerts, Miel Verrijken, Frans
Wymeersch ;

Mevrouw Anne-Marie Baeke, de heer Leo Peeters ;

De heer Jos Stassen ;

De heer Jan Loones.

Zie :

37-F (2001-2002)

– Nr. 1 : Verslag van het Rekenhof

Zie ook :

37-A (2001-2002)

– Nr. 1 : Verslag van het Rekenhof

DAMES EN HEREN,

De Commissie voor Economie, Landbouw, Werkgelegenheid en Toerisme heeft op 21 januari 2003 de rapporten van het Rekenhof over de rekeningen 1998 tot 2000 van de NV HWP en de NV LRM besproken.

I. Inleiding door de heer Theo Van den Poel, eerste-auditeur-revisor

Het Rekenhof heeft de rekeningen 1998 tot 2000 van de NV Limburgse Reconversie Maatschappij (LRM) en haar gespecialiseerde dochtermaatschappij, de NV Het Waterschei Project (HWP), gecontroleerd conform artikel 13 van het decreet van 13 juli 1994 betreffende de Vlaamse investeringsmaatschappijen. De controle gebeurde overeenkomstig de modaliteiten die vastgelegd zijn in het protocol dat op 21 december 1994 werd gesloten tussen het Vlaamse Gewest en het Rekenhof. De modaliteiten voorzien in een tegensprekelijke procedure tussen enerzijds de investeringsmaatschappij en anderzijds de voor het economisch overheidsbeleid bevoegde minister. De uitgevoerde controles hebben geen aanleiding gegeven tot opmerkingen. De in de rapporten gegeven analyse betreffende de jaarrekeningen en de uitvoering van de beheersovereenkomst door LRM werden door LRM, HWP en de minister onderschreven.

II. Toelichting door de heer Wouter Van Gerwen, adjunct-auditeur

II.1. HWP

HWP is een gespecialiseerde dochter van LRM, belast met de coördinatie van het Fenixproject. Het verslag behandelt de periode van 1 januari 1998 tot 31 december 2000. Op 20 januari 1998 gaf het Sociaal-Economisch Comité voor de Distributie een negatief advies voor de sociaal-economische vergunning, waarna het Fenixproject de facto werd stopgezet.

De activa, die vooral bestaan uit gronden, werden verkocht om een bij LRM uitstaande schuld aan te zuiveren. Het resultaat is een eenvoudige balansstructuur, waarbij de activa (105 miljoen frank aan onroerende goederen en ongeveer 33 miljoen frank aan belegde gelden) volledig gefinancierd werden door eigen middelen.

In de periode van 1998 tot 2000 werd een verlies geleden van 26 miljoen frank. Het overgrote deel hiervan, 19 miljoen frank, heeft betrekking op de verkoop van gronden die naderhand via een terugkoopclausule teruggekocht werden, en op notaris-kosten. Het restant van de schuld bestaat uit werkingskosten.

HWP is sinds eind 2000 een vennootschap zonder enige activiteit, maar beschikt wel over gronden en kasmiddelen om eventueel nieuwe activiteiten op te starten.

II.2. LRM

Het rapport over LRM wordt uitgesplitst in twee delen. In het eerste deel worden de activiteiten van LRM besproken aan de hand van de jaarrekeningen. In een tweede deel wordt aandacht besteed aan de toepassing van de beheersovereenkomsten.

Op 31 december 1997 bedroegen de totale activa 17,6 miljard frank, waarvan 9,2 miljard frank financiële vaste activa (vooral de investeringen in HWP en in NV Mijnen) en 8,1 miljard frank geldbeleggingen (vooral afkomstig uit de verkoop van de Limburgse Participatie Maatschappij (LPM) in 1997). De passiva bestonden uit een eigen vermogen van 11,4 miljard frank en een schuld van 5 miljard frank tegenover het Vlaamse Gewest.

De financiële vaste activa namen toe tot 12,7 miljard frank, vooral als gevolg van de terugname van waardeverminderingen van NV Mijnen in 1998 en 1999. In 1999 en 2000 is LRM opnieuw begonnen met de opbouw van een investeringsportefeuille voor een totaal bedrag van 1,3 miljard frank. Parallel hiermee werden de geldbeleggingen afgebouwd tot 6,8 miljard frank. Er zijn overeenkomsten afgesloten met financiële instellingen teneinde de geldbeleggingen optimaal te laten renderen.

Wat de passiva betreft, is het eigen vermogen gestegen van 11,4 miljard frank tot 13,6 miljard frank. De schuld tegenover het Vlaamse Gewest is tegen dezelfde voorwaarden omgezet in een rechtstreekse schuld bij banken. Deze schuld is gestegen tot 5,8 miljard frank.

Het tweede deel van het verslag behelst de uitvoering van de beheersovereenkomsten die geldig waren in de periode 1997-2000. De eerste beheersovereenkomst liep tot eind 1998, maar richtte zich vooral op de verkoop van LPM die al in 1997 had plaatsgevonden. De volgende werd afgesloten op 25 maart 1999, met uitwerking vanaf 1 januari

1999. Over de uitvoering van de beheersovereenkomst zijn er geen opmerkingen.

Terzijde wordt vermeld dat het Rekenhof geen controlebevoegdheid heeft over Mijnen.

III. Bespreking

1. De heer *Mathieu Boutsen* vraagt waarom HWP niet opgedoekt wordt door een overdracht van de activa naar LRM, en welke kosten er verbonden zijn aan het in stand houden van HWP.

De heer Van Gerwen antwoordt dat HWP inderdaad zijn activa kan overdragen, maar dat het interessanter is om de vennootschap niet op te doeken. Ten eerste kan LRM HWP als vehikel gebruiken voor het opstarten van nieuwe activiteiten. Dit biedt het voordeel dat de financiële risico's, die aan deze activiteiten verbonden zijn, geen invloed kunnen hebben op het LRM-kapitaal. Ten tweede biedt de reactivering van de bestaande vennootschap de mogelijkheid tot fiscale recuperatie. Daarentegen zijn de kosten voor het in stand houden van HWP miniem. Ze bestaan in feite enkel uit de kosten voor het opstellen van de jaarrekening. HWP beschikt over geen eigen personeel meer en heeft dus ook geen personeelskosten.

De heer *Guy Sols* vraagt hoe groot de fiscale recuperatie is. De heer Van Gerwen antwoordt dat er boekhoudkundig een overgedragen verlies is van ongeveer 127 miljoen frank. Het fiscale resultaat is ongeveer even groot.

De heer *Boutsen* vraagt hoe groot de waarde van de vennootschap nog is, rekening houdend met het overgedragen verlies. De heer Van Gerwen antwoordt dat er in elk geval een netto-actief is van 105 miljoen frank aan gronden en 33 miljoen frank kasmiddelen (licht stijgend door interesten). Als er in de toekomst voldoende winst wordt gemaakt, is er fiscale recuperatie mogelijk.

2. De heer *André-Emiel Bogaert* vraagt waarom NV Mijnen niet onder controle van het Rekenhof valt. Hoe kan het parlement NV Mijnen dan controleren? De heer Van Gerwen antwoordt dat het Rekenhof enkel directe controlebevoegdheid heeft over de investeringsmaatschappijen die in het decreet van 13 juli 1994 nominatief opgenoemd worden. Bovendien heeft het Rekenhof controlebevoegdheid over gespecialiseerde dochterondernemingen van genoemde investeringsmaatschappijen, waarbij een dochteronderneming het 'gespecialiseerde' statuut ontvangt als zij opdrachten, oor-

spronkelijk toebedeeld aan de investeringsmaatschappij, overneemt. Aangezien Mijnen geen taken van LRM heeft overgenomen, is zij geen gespecialiseerde dochteronderneming en beschikt het Rekenhof niet over controlebevoegdheid. LRM heeft controlebevoegdheid over NV Mijnen; het parlement kan op NV Mijnen controle uitoefenen via LRM.

3. De heer *Bogaert* merkt op dat het een oud zeer is dat LRM haar middelen weliswaar goed beheert, maar het maatschappelijk doel – investeringsprojecten ten voordele van Limburg – uit het oog verliest. In 2001 kwam hierin verandering. Via een systeem van enveloppefinanciering werd een deel van de middelen vastgelegd voor een aantal vooraf geselecteerde projecten, zoals de transnationale Universiteit Limburg (tUL). Klopt het dat LRM zich voordien eerder als een beleggingsmaatschappij dan als een investeringsmaatschappij heeft opgesteld?

De heer Van Gerwen wenst een genuanceerd antwoord te geven, waarbij hij uitsluitend uitgaat van boekhoudkundige gegevens. Na de verkoop van LPM was er eind 1997 vrijwel geen activiteit. Ook in 1998 was er geen investeringsactiviteit. Vanaf 1999 is er opnieuw een investeringsportefeuille.

Die trage omvorming tot een volwaardige investeringsmaatschappij heeft zijn redenen. Ten eerste mag men zich niet blindstaren op de meer dan 6 miljard frank aan liquide middelen, want een deel daarvan is bestemd voor de aflossing van de bank-schuld. Ten tweede is het niet verstandig om de ruime kasmiddelen allemaal ineens te besteden. Ten derde heeft LRM een rendementsverplichting: loutere subsidieprojecten, of participaties in onrealistische projecten of verlieslatende bedrijven, worden afgewezen. Ten vierde worden sommige dossiers wel positief beoordeeld door LRM, maar kiest de indiener uiteindelijk toch voor een andere (private) kredietverschaffer.

4. De heer *Bogaert* vraagt of LRM zelfstandig opereert, dan wel of LRM als een soort extern verzelfstandigd agentschap (EVA) optreedt, waarbij de Vlaamse regering dossiers aanreikt. De heer Van Gerwen antwoordt dat LRM volledig zelfstandig optreedt bij de keuze en beoordeling van investeringsdossiers. De overheid kan wel aan LRM specifieke opdrachten geven, zoals de tUL, maar tot eind 2000 waren er geen dergelijke opdrachten.

5. De heer *Boutsen* betreurt het dat het verslag van het onderzoek van de rekeningen van 1998 tot 2000 pas in 2003 in de commissie besproken kan

worden. Hij vraagt of met de financiële vaste activa de participaties van LRM bedoeld worden. De heer Van Gerwen beaamt dit. Een detail van deze activa vindt men terug op bladzijde 11 van het rapport. De heer *Boutsen* vraagt of deze geactualiseerd worden op basis van de balansen, dan wel of het gaat om een eenmalige boeking op basis van de instapwaarde. De heer Van Gerwen antwoordt dat het gaat om de aanschafwaarde, voorzover het niet nodig is een waardevermindering te nemen. Deze waardeverminderingen bedroegen op 31 december 2000 51.291.699 frank. Het gaat hierbij niet om waardeverminderingen als gevolg van faillissementen van bedrijven waarin LRM geparticipeerd heeft, maar vooral om waardeverminderingen op basis van balansen. LRM volgt de EVCA-regels (European Venture Capital Association), waarbij participaties conservatief ingeschat worden: meerwaarden mogen niet geboekt worden tot op het ogenblik dat ze effectief gerealiseerd worden, minwaarden moeten daarentegen direct ingeschreven worden. Dit verklaart ook de afwezigheid van enige meerwaarden: zolang deze niet effectief gerealiseerd zijn (door verkoop van de participatie), zijn het papieren meerwaarden en is het voorzichtiger om deze niet in te schrijven.

6. De heer *Boutsen* stelt vast dat de som van de financiële activa en geldbeleggingen quasi onveranderd bleef. De financiële activa stegen enkel als gevolg van de belegging van cashmiddelen. De heer Van Gerwen beaamt dit. In 1998 en 1999 stegen de financiële vaste activa enkel door terugname van de waardevermindering op NV Mijnen (2,4 miljard frank). In 1997 en 1998 werd er quasi niets geïnvesteerd, dit gebeurde pas vanaf 1999. Dit verklaart het kleine aantal waardeverminderingen. Het zou geen goed teken zijn indien men eind 2000 al waardeverminderingen moest inschrijven voor investeringen die maximaal twee jaar oud waren.

7. De heer *Bogaert* vraagt binnen welke termijn de schuld moet worden aangezuiverd. De heer Van Gerwen verwijst naar de tabel op pagina 16 van het verslag. Volgens een overeenkomst tussen LRM en het Vlaamse Gewest wordt deze schuld geplafooneerd op 7,5 miljard frank. De laatste schijf van 3,6 miljard frank bedraagt dus eigenlijk maar 2,6 miljard frank.

Op de vraag van de heer *Sols* of er geen mogelijkheid is om de leningen vervroegd terug te betalen, antwoordt de heer Van Gerwen ontkennend. In de oorspronkelijke overeenkomst tussen het Vlaamse Gewest en zijn banken, was gestipuleerd dat vervroegde terugbetaling van schulden niet mogelijk was. Deze bepaling is overgenomen voor LRM.

Het voordeel voor LRM is de plafonnering van de kapitaallasten, wat vooral interessant is omdat het gaat om contracten met variabele rente. De heer *Boutsen* voegt eraan toe dat het in de banksector gebruikelijk is om vervroegde terugbetaling van schulden afhankelijk te maken van boetebedingen, waarbij de boete even hoog oploopt als de rente.

8. De heer *Bogaert* vraagt of het bij de oprichting de bedoeling was dat LRM op termijn al dan niet uitdovend zou zijn. De heer Van Gerwen antwoordt dat LRM, in tegenstelling tot bijvoorbeeld Gimvindus, opgevat werd als een rollend fonds. LRM verschaft leningen aan ondernemingen en neemt er participaties in, waarbij telkens ook een exitstrategie wordt bepaald. Het is nooit de bedoeling om gedurende bijvoorbeeld vijftig jaar een stabiele aandeelhouder te worden in een bedrijf. De opbrengsten van de exits worden geherinvesteerd in nieuwe projecten.

9. De heer *Bogaert* vraagt of LRM geen rol als startersfonds kan spelen. De heer Van Gerwen antwoordt dat LRM tot eind 2000 vooral grotere dossiers behandelde. Het is interessanter voor een investeringsmaatschappij om een beperkt aantal grotere dossiers dan een groot aantal kleine dossiers te behandelen. Dit komt echter niet langer tegemoet aan het maatschappelijk doel, vandaar dat LRM een soort KMO-fonds heeft opgestart voor kleinere of startende ondernemingen.

De verslaggever,

Guy SOLS

De voorzitter,

André-Emiel BOGAERT